

10.07.2020

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**10 Temmuz 2020
Cuma**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

10 Temmuz 2020 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

ATAMA KARARLARI

— Cumhurbaşkanlığı Tarafından Yapılan Atamalar Hakkında Kararlar (Karar: 2020/352, 353, 354, 355, 356, 357)

YÖNETMELİKLER

— Kültür ve Turizm Bakanlığı Döner Sermaye Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— KOSGEB KOBİ Uzmanlığı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

— Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Geleneksel Sporlar ve Oyunlar Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi Âşıklık Geleneği Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği

— Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği

— İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Yaz Öğretimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Gıda kaybı ve israfının önlenmesinde belediyelere büyük rol düşüyor

FAO ile Tarım ve Orman Bakanlığı GIDANI KORU kampanyası kapsamında Türkiye Belediyeler Birliği ile halka açık özel oturum gerçekleştirdi. Mayıs ayında lansmanı gerçekleştirilen Kampanya, Türkiye'nin Gıda Kaybı ve İsrafı'nın Önlenmesi ve Azaltılması ile ilgili ilk Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nı duyurmuştu.

Strateji ve Eylem Planı politika ve karar alıcılar ile gıda kaybı ve israfı üzerine çalışanlar için rehberlik sunmayı hedefliyor.

Oturumun açılış konuşmasını gerçekleştiren FAO Orta Asya Alt Bölge Koordinatörü ve Türkiye Temsilcisi Viorel Gutu; Eylem Planı'nın gıda değer zincirinin her aşamasındaki konuların yasal, siyasa, teknik, eğitim ve iletişimini içeren 95 somut kritere göre belirlendiğini dile getirirken, "Bu kriterler arasında, özellikle 33 eylem gıda israfının önlenmesi, ayrıştırılması ve yeniden kullanılması için geliştirilecek uygulamaları tanımlıyor. Bu kapsamda Türkiye Belediyeler Birliği'nin vereceği destek çok önemli" dedi. Türkiye Belediyeler Birliği Başkanı (TBB) Fatma Şahin ise en çok kaybın yaşandığı ürün grubunun yüzde 50 ile meyve ve sebzelerde olduğunu ifade ederken, günlük ekmek israfının da 4,9 milyon adete ulaştığını vurguladı. Belediyelerin en önemli görevlerinden birinin de bu israfın bertaraf edilmesi olduğunu söyleyen Şahin, "Tarlada kalan ve pazaryerlerinde artan ürünlerin değerlendirilmesi önceliğimiz olacak" dedi.

Eylem Planı'ndaki 33 eylemin Türkiye Belediyeler Birliği'ne ithaf edildiğini söyleyen Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, gıda kaybı ve israfının önlenmesi ve azaltılmasında belediyelere büyük rol düştüğünün altını çizdi. Pakdemirli, "Belediyelerimizin pazaryerlerindeki israfı yeniden değerlendirmek için çalışmalar yürüttüklerini biliyoruz ve fizibilitesi uygun projelerle, kompost tesisleri, biyogaz tesislerinin yaygınlaşmasını ve daha etkin kullanılmasını arzuluyoruz. İl ve ilçelerimizde gıda bağıışı yapanları teşvik etmek için lojistik ve soğuk zincir teknolojisi için verdiğimiz desteği artırmaya hazırız" dedi. Beslenme uzmanı ve kampanyanın aktif destekçisi Dilara Koçak oturumun moderatörlüğünü yaptı.

Bakan Pakdemirli: 651 milyon liralık destek ödemeleri yarın başlıyor

Tarım ve Orman Bakanı Pakdemirli, "Yaklaşık 651 milyon liralık destek ödemeleri yarın 18.00'den sonra üreticilerimizin hesaplarına yatırılmaya başlanacak." dedi.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, "Yaklaşık 651 milyon liralık destek ödemeleri yarın 18.00'den sonra üreticilerimizin hesaplarına yatırılmaya başlanacak." ifadesini kullandı.

Pakdemirli, yaptığı yazılı açıklamada, tarımsal destek ödemelerine ilişkin bilgi verdi.

Yağlı tohumlu bitkiler fark ödemesi desteği kapsamında 45 bin 523 üreticiye, 484 milyon lira ödeneceği bilgisini paylaşan Pakdemirli, şunları kaydetti:

"Hububat baklagil fark ödemesi desteği kapsamında 35 bin 330 üreticiye, 112,5 milyon lira, dane mısır fark ödemesi desteği kapsamında 11 bin 347 üreticiye, 41 milyon lira, mazot gübre alan bazlı gelir desteği, zeytinyağı fark ödemesi desteği ve fındık alan bazlı gelir desteği kapsamında ise 2 bin 838 üreticiye 13,5 milyon lira ödeme yapılacaktır. Yaklaşık 651 milyon liralık destek ödemeleri yarın 18.00'den sonra üreticilerimizin hesaplarına yatırılmaya başlanacaktır. Tüm üreticilerimize hayırlı, bereketli olsun."

BDDK'dan 7 bankaya 204 milyon lira ceza

BDDK, 7 bankaya toplam 204 milyon 651 bin TL idari para cezası kesti.

Bireysel ve ticari müşterilerin şikayetlerini inceleyen BDDK, 7 bankaya toplam 204 milyon 651 bin TL idari para cezası uygulanmasına karar verdi.

Konuya ilişkin açıklamada şöyle denildi: "Bireysel ve ticari müşteriler tarafından Kurumumuza iletilen şikayetler incelenmiştir. Bu kapsamda, şikayete konu bankalar hakkında Kurumumuz denetim elemanları tarafından yapılan incelemeler neticesinde düzenlenen Raporlarda yer alan tespitlere ilişkin olarak ilgili mevzuat ve Kurumumuzca bankalara iletilen talimatlara aykırı işlem tesis edilmesi gerekçesiyle, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun 09.07.2020 tarihli toplantısında alınan Kararlar ile ilgili mevzuat uyarınca 7 bankaya toplam 204.651 bin TL idari para cezası uygulanmasına karar verilmiştir. Söz konusu şikayetlere ilişkin inceleme süreçleri kesintisiz devam etmektedir."

BDDK, aynı gerekçeyle daha önce de mali kuruluşlara ceza vermişti. 26 Haziran'da yapılan açıklamayla, **16 mali kuruluşu, 2,1 milyon TL ceza** verildiği duyurulmuştu. 29 Mayıs günü yapılan basın açıklamasıyla da 18 bankaya 102,1 milyon TL ceza verildiği açıklanmıştı. **15 Mayıs'ta ise 15 bankaya, 19 milyon 650 bin TL'lik bir ceza** duyurulmuştu.

TCMB: Umut veren sinyaller var, ‘V’ tipi demek için erken

Merkez Bankası, videokonferans yöntemiyle gerçekleştirdiği yatırımcı toplantısında, ekonomide umut veren sinyallerin olduğunu belirtirken, "V tipi toparlanma demek için erken" vurgusu yaptı.

Yatırımcılarla videokonferans düzenleyen Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), ekonomide umut veren sinyaller olduğunu, ancak V tipi toparlanmadan bahsetmek için erken olduğunu altını çizdi. TCMB, çok tartışılan rezerv konusunda ise dalgalanmanın oldukça normal olduğunu anlattı.

İletişim stratejisinin bir parçası olarak bir süredir yürüttüğü yatırımcı toplantıları çerçevesinde, dün bir videokonferans düzenleyen MB'nin bu formatta ilk kez gerçekleştirdiği toplantıya 200'e yakın yerli ve yabancı katılımcı yer aldı.

Videokonferansta Makroekonomik Görünüm ve Para Politikası konulu bir sunum gerçekleştirilirken, katılımcıların soruları yanıtladı. TCMB yönetimi, ekonomide kademeli açılma adımları ile birlikte iktisadi faaliyetteki toparlanmanın mayıs ayı itibarıyla başladığını, yakın dönemde uygulamaya konulan parasal ve mali tedbirlerin, ekonominin üretim potansiyelini destekleyerek finansal istikrara ve iktisadi faaliyetteki toparlanma sürecine katkı yaptığını paylaştı. İhracatın öngörülenden daha güçlü bir şekilde toparlanmakta olduğu, yılın ikinci yarısında daha olumlu bir cari işlemler dengesi görünümü beklendiği ifade edildi. Pandemi süreci ile ilgili olarak birim maliyetlerdeki artışların çekirdek enflasyon trendinde bir artışa yol açsa da, yılın ikinci yarısında normalleşme süreci ile birlikte talep yönlü dezenflasyonist etkilerin daha belirgin hale geleceği iletili. Yapılan değerlendirmelerde "Umut veren sinyaller var ama V tipi toparlanma demek için erken" denilirken rezervlerdeki dalgalanmanın oldukça normal olduğu belirtildi ve "Pandemide enflasyondaki arz tarafından gelen baskının geçici olduğunu düşünüyoruz" açıklamasına yer verildi.

Merkez'in döviz rezervi 73 milyon \$ azaldı

Merkez Bankası'nın brüt döviz rezervi geçtiğimiz hafta itibarıyla bir önceki haftaya göre, 73 milyon dolar gerileyerek 51 milyar 344 milyon dolara geldi.

Merkez Bankası tarafından açıklanan haftalık para banka verilerine göre, 3 Temmuz haftasında brüt döviz rezervi, 51 milyar 417 milyon dolardan 51 milyar 344 milyon dolara geriledi.

Merkez Bankası altın rezervi ise 38 milyar 821 milyon dolardan 39 milyar 160 milyon dolara geldi. Böylece toplam rezervler ise 90 milyar 238 milyon dolardan 90 milyar 504 milyon dolara seviyesine gerilemiş oldu.

Merkez Bankası brüt rezervi 13 Aralık 2013'te 115 milyar 144 milyon dolar ile tarihi zirvesini görmüştü. 2019 sonunda ise döviz rezervleri 81 milyar 240 milyon dolar seviyesindeydi.

TCMB rezervlerinin son bir yıllık seyri şöyle (milyon dolar):

Tarih	Altın Rezervi	Brüt Rezerv	Toplam Rezerv
03-07-2020	39.160	51.344	90.504
26-06-2020	38.821	51.417	90.238
19-06-2020	38.371	53.222	91.593
12-06-2020	37.579	55.483	93.062
05-06-2020	36.610	55.610	92.220
29-05-2020	36.667	54.360	91.027
22-05-2020	36.812	55.595	92.407
15-05-2020	35.535	48.894	84.429

Döviz hesapları 969 milyon dolar azaldı

Yurt içi yerleşiklerin döviz hesabı, geçtiğimiz hafta bir önceki haftaya göre 969 milyon dolarlık düşüş kaydetti ve 201 milyar 244 milyon dolara geriledi. Hesaplardaki döviz miktarı şirketlerin satışların etkisiyle düşerken bireysel hesaplardaki 808 milyon dolarlık alım dikkat çekti.

Merkez Bankası tarafından, 3 Temmuz tarihinde sona eren haftaya yönelik para banka istatistiklerine göre, vatandaşların döviz hesaplarındaki tutar 292 milyar 213 milyon dolardan 201 milyar 244 milyon dolara geriledi. Döviz hesaplarındaki 969 milyon dolarlık düşüşte rağmen bireysel hesaplardaki 808 milyon dolarlık artış dikkat çekti.

Şirketler satıyor vatandaş döviz almaya devam ediyor

Döviz hesaplarındaki çözünmeye şirket hesaplarından yapılan 1,77 milyar dolarlık satış etkili oldu. Bireysel hesaplardan 808 milyon dolarlık alım gerçekleşti. 3 Temmuz haftasında bireysel hesaplardaki döviz tutarı 122 milyar 467 milyon dolar olarak açıklanırken; 1 milyar 777 milyon dolarlık çıkış sonrası şirketlerin döviz hesabı ise 80 milyar 554 milyon dolardan 78 milyar 777 milyon dolara geriledi.

1,2 milyar dolar karşılığı euro satıldı

Döviz cinsi bakımından incelendiğinde; ABD Doları hesapları 177 milyon dolarlık artışla 113 milyon 374 milyon dolara yükseldi. Euro hesapların dolar cinsinden karşılığında ise 1 milyar 180 milyon dolarlık düşüş yaşandı ve 58 milyar 830 milyon dolar oldu. Altın hesapları ise 44 milyon dolar azalırken 24 milyar 270 milyon dolar olarak açıklandı.

Toplam mevduatlar 5 milyar lira azaldı

Bankalar arası mevduatlar hariç, bankalardaki bireysel ve tüzel mevduatların toplamı bir önceki haftaya göre, 5 milyar lira artış geriledi ve 3 trilyon 39 milyar liraya düştü. Bu rakamın yaklaşık 1 trilyon 523 milyar lirasını TL hesaplar oluştururken yabancı para cinsinden mevduatların TL karşılığı ise 1 trilyon 516 milyar lira oldu.

Sektörel vergide ‘denge’ler şaştı; beyan farkı 34 kat

Aynı sektörde faaliyet gösteren gerçek kişiler ile A.Ş, Ltd. statüsündeki şirketlerin vergi sonrası beyan ettikleri gelirler arasında büyük uçurum bulunuyor. Şirketlerin beyanları ile gerçek kişilerin beyanları arasında 34 kata çıkan farklar var.

Türkiye’de vergi sisteminin temel aksaklıkları arasında gösterilen beyana dayalı vergilerde tahakkuk ve tahsilat oranlarının düşüklüğü devam ederken, sektörel bazda verilen beyannamelerin de gerçek kazançlarla çok fazla örtüşmemesi eleştiriliyor. Geçmiş yıllarda birçok sektörün, vergi sonrasında beyan ettikleri ortalama kazançları kamuoyunda ciddi tartışmalara sebep olurken, Gelir İdaresi Başkanlığı da bu verilere ilişkin istatistikleri yayınlamayı bırakmıştı.

İki yıllık veriler ne gösteriyor?

Türkiye’de aynı sektörde faaliyet gösteren gerçek kişiler ile A.Ş, Ltd. statüsündeki şirketlerin vergi sonrası beyan ettikleri gelirler arasında büyük uçurum bulunuyor. Uzun süredir gelir vergisi beyanlarını meslek grubu bazında yayınlamayan Gelir İdaresi Başkanlığı, kısa süre önce 2016-2018 yıllarına ilişkin verileri açıkladı.

Yayınlanan verilere göre; gelir vergisi mükellefi olan gerçek kişilerin 2018 yılında beyan ettikleri vergi sonrası net yıllık kazançları birçok sektörde 19 bin 236 liralık asgari ücretin bile altında kaldı. Aynı sektörde faaliyet gösteren AŞ ve limitet şirketlerin bir kısmı da yine asgari ücretin yıllık toplamının altında gelir beyan ettiler. Her iki grupta da genellikle asgari ücretin altında veya asgari ücrete yakın gelir beyan edilirken, şirketlerin beyanlarıyla gerçek kişilerin beyanları arasında 34 kata kadar çıkan farklar oluşması dikkat çekti.

2018 yılı itibarıyla gerçek kişi bakkal-market işletmecisi yıllık 8 bin 297 lira gelir beyan ederken, aynı sektördeki A.Ş ve Ltd.Şti statüsündeki şirketlerin ortalama beyanı

bunun 34 katına karşılık gelen 281 bin 866 liralık beyanda bulundular. Benzer şekilde gerçek kişi oto galerisi 8 bin 359 lira beyan ederken, şirket statüsündeki galerici 171 bin 281 lira beyan etti.

Vergi affı sistemi oluştu

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın sektörel istatistiklerini derleyen eski Gelir İdaresi Başkanlığı bürokratlarından Yeni Ekonomi Danışmanlık A.Ş. Kurucu Ortağı Nazmi Karyağdı, bu tablonun dolaylı vergilerin egemenliğinden kurtulup, gelir ve kurumlar vergisinin ağırlık kazanacağı bir yapıya dönüştürülme gerekliliğinin devam ettiğini gösterdiğini bildirdi. Karyağdı, gerçek kişilerin ve şirketlerin vergiye tabi kazançlarını serbest bir şekilde beyan etmelerine dayanan Türk vergi sisteminin, çok az bir tutarla kaçırılan kazançların aklandığı Türk Vergi Affı Sistemine dönüştüğünü söyledi.

Tablo yıllardır değişmiyor

Devletin her ayla aynı zamanda vergi almaktan da vazgeçtiğini bildiren Nazmi Karyağdı, "Aslında denetim yapmaktan, inceleme yapmaktan da vazgeçiliyor. Stok ve kasa affıyla hem geçmiş hem gelecek vergi gelirlerinin düşmesine yol açıyor" diye konuştu.

Bu noktada beyannamesini vererek vergisini zamanında ödeyen mükellefin kendisini iyi hissetmediğini bildiren Karyağdı, "Kazanandan alınamayan vergi, sokaktaki vatandaşın gündelik yaşamında yapmak zorunda olduğu harcamalar üzerinden ÖTV olarak, KDV olarak, ÖİV olarak ve stopaj olarak alınıyor. Bu tablo, yıllar geçse de değişmiyor" ifadelerini kullandı.

Vergi sonrası gelir beyanları (2018, TL)

	Gerçek kişi	AŞ/Ltd	Artış (kat)
Ayakkabı imalatçısı	16.489	213.021	12,9
İnşaatçı	28.529	109.592	3,8
Pastaneci	6.782	23.593	3,5
Galerici	8.359	171.281	20,5
Bakkal-market	8.297	281.866	34,0
Manav	6.788	23.265	3,4
Damacana su	6.279	21.233	3,4
Mobilyacı	13.154	65.185	5,0
Kürkçü	8.859	116.703	13,2
Kuyumcu	22.980	44.641	1,9
Halk otobüsü	8.478	25.121	3,0
Dolmuşçu	8.205	46.154	5,6
Servisçi	9.932	61.976	6,2
Kafe	2.980	57.198	19,2
İnternet Kafe	1.616	3.906	2,4
Emlakçı	6.232	105.661	17,0
Diş hekimi	27.351	25.118	0,9
Erkek berberi	1.938	5.143	2,7
Kadın kuaförü	2.995	19.803	6,6
Falçı	3.356	23.370	7,0
Eczacı	63.257	44.610	0,7
Gözlükçü	12.310	101.411	8,2

TÜİK enflasyonda kimseyi ikna edemedi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere olan güvenini kaybeden halkın enflasyon tahmini yüzde 30'un üzerinde çıktı. AKP seçmeninin yüzde 66'dan fazlası da TÜİK enflasyonuna inanmıyor.

sözcü

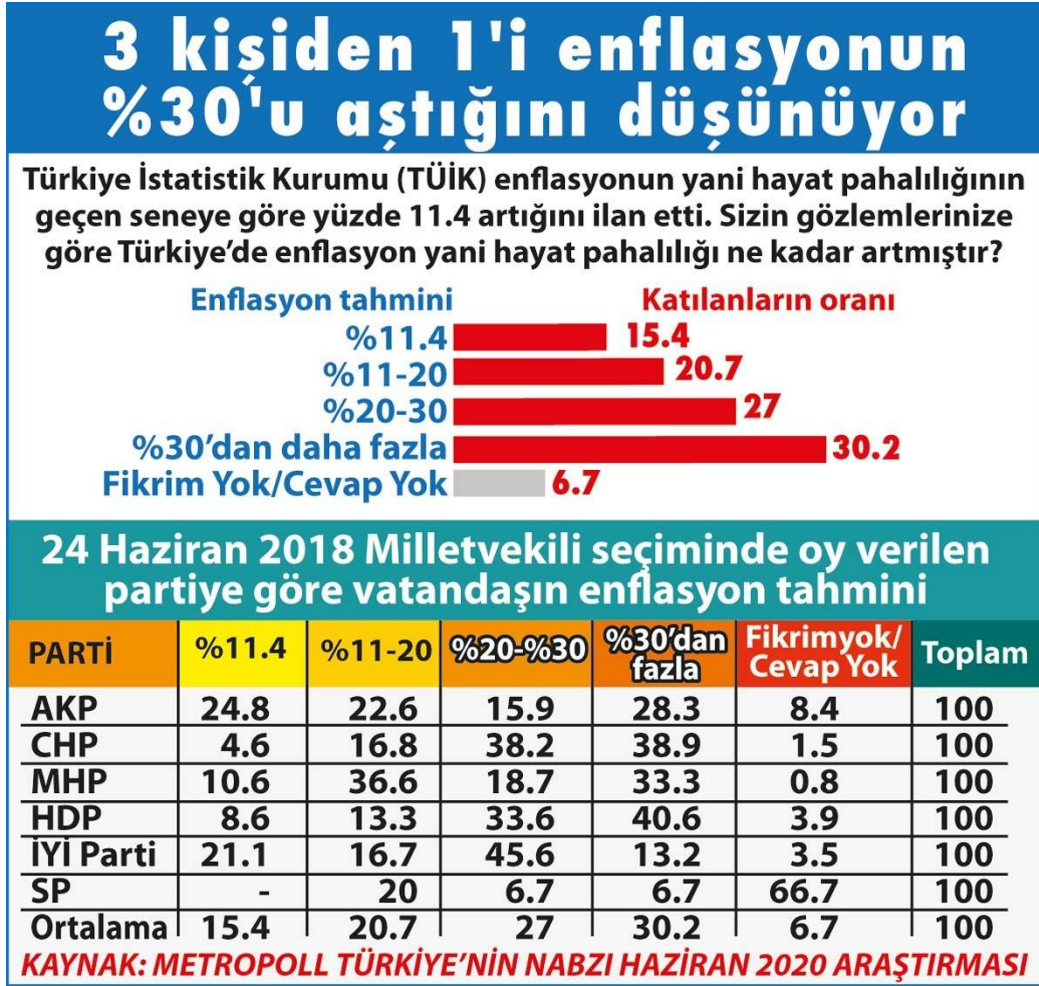
Corona virüsü salgınına ekonomik kriz ile yakalanan, salgın döneminde ise düşen hane halkı gelirleri ile ağır bir yükün altına giren Türkiye'de halkın enflasyon tahmini yüzde 30'un üzerinde çıktı.

Son dönemlerde açıkladığı veriler ve kaybettiği güven ile tartışmalara konu olan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan haziran ayı yıllık ortalama enflasyonu yüzde 12.62 olurken, halkın yaklaşık yüzde 85'i farklı bir enflasyon oranı açıklayarak, TÜİK rakamlarına inanmadığını ortaya koydu. AKP'li seçmenlerin de yüzde 66'dan fazlası hayat pahalılığını TÜİK'in açıkladığı enflasyon oranından daha yüksek bir oranda hissettiğini açıklarken, MHP seçmeninin yüzde 88'i de TÜİK enflasyonundan farklı bir oranda enflasyon tahmininde bulundu.

ZAM PARTİ DİNLEMİYOR

Araştırma şirketi Metropoll tarafından gerçekleştirilen "Türkiye'nin Nabızı Haziran 2020 Araştırması" hem işsizlik rakamları hem de enflasyon konusunda halkın TÜİK rakamlarından daha farklı bir oranı hissettiğini ve TÜİK rakamlarına inanmadığını ortaya koydu. Araştırmanın yapıldığı sırada yüzde 11.4 olan enflasyon oranını halka soran ankete göre, seçmenler, oy verdikleri partiden bağımsız olarak hayat pahalılığını aynı oranda hissediyor.

AKP'li seçmenin yüzde 28.3'ü enflasyonu yüzde 30'dan fazla hissettiğini açıklarken, yüzde 15.9'u ise hayat pahalılığının yüzde 20-30 arasında olduğunu belirtti. TÜİK rakamlarına inandığını ve enflasyonun yüzde 11.4 olduğunu açıklayanların oranı ise AKP seçmeni arasında yüzde 24.8'de kaldı. 24 Haziran 2018 milletvekili seçimlerinde MHP'ye oy verdiğini açıklayan her 10 seçmenden 3'ünün enflasyon tahmini yüzde 30'u aşarken, yüzde 10'u ise TÜİK'in açıkladığı enflasyon rakamlarına paralel bir tahminde bulundu.

Halkın gerçek işsizlik tahmini yüzde 40

Türkiye'nin bir diğer kanayan yarası olan işsizlik rakamlarında da yine halkın tahmini TÜİK'in istatistiklerinden oldukça farklılaşıyor. Toplumun yüzde 15'i TÜİK'in son açıkladığı rakam olan yüzde 13.2'lik işsizlik rakamının doğru olduğuna inanırken, yüzde 78'i ise TÜİK rakamlarından daha yüksek işsizlik oranının olduğunu düşünüyor. Araştırmaya göre, halkın yüzde 26.7'si işsizlik rakamlarının yüzde 40'tan fazla olduğunu düşünüyor. Halkın, yüzde 21'i ise gerçek işsizliğin yüzde 20 ila 30 arasında olduğunu tahmin ediyor. Metropoll araştırmasına göre halkın yine yüzde 82 gibi ezici bir çoğunluğu ikinci bir corona virüsü dalgasından endişelendiğini açıkladı.

CHP'den Başkanlık Sistemiyle "Uçamadık" raporu

TL değeri kaybetti, işsizlik ve açlık sınırı arttı

CHP Genel Başkan Yardımcısı Fethi Açıkel, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin ardından geçen 2 yılın raporunu hazırladı. Raporda TL'nin değeri kaybı, işsizlik oranları ve yargı bağımsızlığına ilişkin bir çok konuya yer verildi.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Fethi Açıkel, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 10 Temmuz 2018 tarihinde yemin ederek kabinesini açıkladığı yeni yönetim modelinin ikinci yılında Türkiye'de yaşananları bir çalışmada topladı.

2 yıl önce dört kişilik bir ailenin açlık sınırının bin 783 TL'den bugün 2 bin 431 TL'ye çıktığı ifade edildi. Çalışmada, genç işsizlik oranının yüzde 17,7'den yüzde 24,6'ya çıktığı da belirtildi

Açıkel, yeni sistemin esasen bir hükümet sistemi olmaktan çok, kişiselleşmiş bir siyasetle şekillenen dar bir aile, ahbap ve zümre kabinesi olduğuna; kendi içinde dahi yeterince tartışılmadan kararlar alındığı için kararların millete ve gelecek kuşaklara maliyetinin gün geçtikçe arttığına dikkat çekti.

Cumhuriyet'ten Mahmut Lıcalı'nın haberine göre CHP'li Açıkel'in çalışmasında yer alan Türkiye'nin yaşadığı gerilemeye ilişkin tespitler şöyle sıralandı:

Türkiye'nin statüsü değişti: Freedom House'un 2019 yılı raporunda Türkiye, 100 üzerinden 31 puan alarak özgür olmayan ülkeler statüsünde değerlendirilmiş ve temel özgürlükler bakımından, Pakistan, Irak gibi ülkelere göre daha az özgür olarak nitelendirilmiştir.

OECD'de son sırada: Türkiye, siyasal hak ve özgürlükler bakımından 41 OECD ülkesi arasında son sırada yer almaktadır. İfade özgürlüğü konusunda ise 149 ülke arasında 129. sırada bulunmaktadır.

Yargı bağımsızlığı 50 sıra geriledi: Türkiye, hukukun üstünlüğü sıralamasında 126 ülke arasında 109. sıradadır. Yargı bağımsızlığı sıralamasında 2007'de 50. sıradayken 2019'da 104. sıraya gerilemiştir. Basın özgürlüğü konusunda Türkiye 2002'de 100. sıradayken, 2020'de 154. sıraya gerilemiştir.

Türk Lirası 4 kat değer kaybetti: Türk lirası, son 13 yılda 124 ülkenin para birimine karşı değer kaybetmiştir. AKP döneminde Türk Lirası, Avro ve dolar karşısında yaklaşık 4 kattan fazla değer yitirmiştir. Makroekonomik göstergelerin istikrarına dair yapılan sıralamada Türkiye, son dokuz yılda 64. sıradan 129. sıraya gerilerken, enflasyon endekslerinde 141 ülke içerisinde 131. ülke konumuna kadar düşmüştür.

Sosyal devlette son sıralarda: Türkiye, Dünya Bankası'nın yaptığı beşli sınıflamaya göre, gelir dağılımında en kötü dördüncü grupta, 38 OECD ülkesi arasında ise 34. sırada yer almaktadır. AKP, sosyal devlet anlayışından uzaklaşmakta, yoksullaşan halk kesimlerinin toplumdan kopuşunu önlemek için bir politika geliştirmemektedir. Türkiye, sosyal adalet bakımından 41 OECD ülkesi arasında 40. sıradadır.

Üniversite mezunu işsizler arttı: Üniversite mezunu işsizlerin sayısı 2020 yılı itibarıyla 1,5 milyona yaklaşmış ve artmaya devam etmektedir. Çalışan her 3 üniversite mezunundan 1'i ise eğitimini aldığı alanda iş bulamamaktadır.

RAKAMLARLA EKONOMİDEKİ GERİLEME

Çalışmada rakamlarla ekonomide yaşanan gerilemeye de yer verildi. Buna göre 9 Temmuz 2018'de 4,53 TL olan dolar kurunun 9 Temmuz 2020'de 6,86 TL olduğu; 2 yıl önce 183 TL olan gram altının bugün 400 TL olduğu; dört kişilik bir ailenin aylık sınırının bin 783 TL'den bugün 2 bin 431 TL'ye çıktığı ifade edildi. Çalışmada, genç işsizlik oranının yüzde 17,7'den yüzde 24,6'ya çıktığı da belirtildi.

Ayasofya tartışmalarına UNESCO da dahil oldu

Danıştay'ın kararı beklenirken

Ayasofya'nın ibadete açılıp açılmamasıyla ilgili Danıştay'ın kararı beklenirken, tartışmalara UNESCO da dahil oldu. UNESCO'dan yapılan açıklamada "Yapılacak değişikliklerin önceden UNESCO'ya bildirilmesi gerekiyor" ifadelerine yer verildi.

Ayasofya'nın ibadete açılıp açılmayacağı tartışmalarına Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü de (UNESCO) katıldı.

Danıştay'ın kararı öncesinde UNESCO yetkilileri Reuters'e açıklamalarda bulundu. Ayasofya'nın Dünya Kültür Mirası listesinde yer aldığı ve bunun getirdiği bazı yükümlülükler olduğu belirtilen açıklamada, **"Devletler sınırları içerisindeki miras listesindeki mekanların evrensel değerlerine zarar verecek herhangi bir değişiklik yapmamalıdır. Yapılacak değişikliklerin önceden UNESCO'ya bildirilmesi gerekiyor. Gerekli durumlarda Dünya Kültür Mirası Komitesi'nin inceleme yapması söz konusu olabilir."** denildi.

Yetkililer, konuyla ilgili Türkiye'ye mektup yazarak endişelerini dile getirdiklerini vurgularken, **"Türk makamlarına bu mekanın evrensel değerine zarar verebilecek bir karar alınmadan önce diyalog başlatma çağrısı yapıyoruz."** ifadelerini kullandı.

Ferit Barış PARLAK

10 Temmuz 2020

Tütünün “yarım milyar dolarlık” oryantali!

Tütünde en iyisini üretebiliyoruz...

Açık havada, güneşte kurutulan, kokulu, küçük yapraklı Oriental Tütün’ün (Türk Tütünü) anavatanıyız...

★★★

Kilogram fiyatı 300 liraya kadar çıkabiliyor...

★★★

Ancak...

Yabancı ve yerli sigara üreticileri, “pahalı olması” nedeniyle, bu tütünü tercih etmiyor...

Virgin gibi tütün tipleriyle harman yapıyor...

Ve...

O harmanda, Oryantal’i, en fazla yüzde 15 civarında kullanıyor...

Virgin tipi tütünler de Adıyaman, Hatay, Samsun gibi illerde yüksek miktarda üretiliyor...

Kilogram fiyatı ise 10/20 lira arasında değişiyor...

★★★

Gelelim konuya...

Yıllık tütün ithalatımız 590 milyon dolara (110 bin ton) çıkmıştı...

Yerli tütün üretimi ise 65-70 bin tonlara düşmüştü...

★★★

Şimdi...

Uzun bir aradan sonra, ithalatın düşmesi ve yerli üretimin artması isteniyor...

Bu nedenle...

Yerli tütünü “yüzde 15” civarında kullanan “yabancı üreticilere” en az “yüzde 30” (ki kanuna göre bu, Cumhurbaşkanı’nın isteğiyle yüzde 45’e çıkabilir) “yerli tütün” kullanma zorunluluğu getiriliyor...

★★★

Bu yolla...

İlk aşamada, Virgin tipi tütünlerle yerli üretimin 100 bin tonu aşması sağlanacak...

Çorak arazide başka bir şey üretemeyen ve üretim kabiliyetini kaybeden çiftçinin üretime dönmesi sağlanacak...

Ve ithalat azalmış, 200 milyon liralık ek ekonomik canlılık yaratılmış olacak...

VELHASIL...

Oryantal gibi üretimi artabilecek ve 10-15 kat yüksek fiyatla satılabilecek ürünler için ise “sarmalık/kıyılmış tütün mamulleri” üretiminin, yerli üreticiler ve/ veya kooperatifler tarafından artırılması gerekiyor...

Bu tütün tipinin, ihracatla birlikte, ekonomiye yarım milyar dolarlık katkı verebileceği dillendiriliyor...

Bunun için...

Birliktelik/kooperatifçilik kültürünün geliştirilmesi, girişimcilerin önünün açılması, engellerle yorulmaması gerekliliğini yaşadıklarımız anlatıyor...

Alaattin AKTAŞ

10 Temmuz 2020

İyiyiz iyiyiz, yabancının satacağı kağıt, çıkaracağı döviz kalmıyor!

Bu gidişle "Yabancı yatırımcı satış yapar da ya döviz çıkarırsa" kaygımız hiç kalmayacak. Çünkü yabancının elindeki Türk menkul kıymetleri neredeyse tükendi.

Yabancının elinde yalnızca 7 milyar dolarlık DİBS kaldı, hisse senedi stoku ise 24 milyarın üstünde. Hisse senedi stokunun çok daha aşağılara gitmesi beklenmemeli.

Yurtdışında yerleşiklerin ya da kısaca yabancıların Türkiye'deki menkul kıymet portföyleri temelde iki kalemden oluşuyor; hisse senedi ve devlet iç borçlanma senedi. Özel sektörün ihraç ettiği kağıtlar da var ancak bunlar ihmal edilebilir düzeyde. İşte hisse senedi ve iç borçlanma senedinde son yıllarda ve özellikle bu yıl öylesine bir çıkış var ki, bu gidişle yabancının satacağı kağıt, dolayısıyla Türkiye'den çıkarabileceği döviz kalmayacak.

Merkez Bankası verilerine göre 3 Temmuz itibarıyla yabancıların elinde 24.6 milyar dolarlık hisse senedi ve 7.1 milyar dolarlık devlet iç borçlanma senedi var.

Yabancıların hisse senedi portföyü daha ılımlı bir seyir izliyor. İç borçlanma senedi stokunda ise çok hızlı bir gerileme yaşanıyor.

Yabancıların Borsadaki payı ancak uzun yıllar sonra yüzde 50'nin altına düştü. (Dünya 3 Temmuz 2020)

Oysa yabancıların iç borçlanma senedindeki payı Mayıs sonu itibarıyla yüzde 4.3'e kadar gerilemiş durumda. (Dünya 8 Temmuz 2020)

Yabancı yatırımcıların hisse senedi portföyünde mayıstan sonra bir artış gözleniyor; ama bu yabancıların alım yapmasından değil hisse senedi fiyatlarının yükselmesinden kaynaklanıyor.

Zaten yabancılar satış yapmaya devam ediyor. Merkez Bankası'nın dün açıkladığı verilere göre yabancılar 26 Haziran-3 Temmuz haftasında 94.5 milyon dolarlık daha satış yaptı ve yılbaşından 3 Temmuz'a kadarki toplam satış böylece 4 milyar 54 milyon doları buldu.

Yabancılar geçen hafta ise DİBS'te 21.4 milyon dolarlık alım gerçekleştirdi. Bu alımın fazla önemi yok; yılbaşından 3 Temmuz'a kadar olan toplam DİBS çıkışı 6 milyar 985 milyon dolar düzeyinde.

Artık daha çok döviz çıkmaz!

Hele hele devlet iç borçlanma senedinde... Yabancıların döviz çıkarabilmesi için iç borçlanma senedi satması gerekir. Sata sata tüketti zaten elindeki senetleri, kaldı 7 milyar dolarlık senet. Onu da satıp bitirdi mi, "Yabancı çıkmak isterse dövizini nereden bulacağız" kaygımız da sona erer!

Hisse senedinde ise yabancıların elinde daha yüklü bir miktar var. Ve hisse senedi miktarı hiçbir zaman DİBS kadar gerilemez, böyle bir beklenti çok yanıltıcı olur.

Profesyonel yatırımcılar açısından, ki yabancıların neredeyse hepsini o kategoride düşünmek gerekir, hisse senedi piyasasında dalgalanmaları yakalayıp çok iyi kârlar elde etmek mümkün. Dolayısıyla yabancılar hiçbir zaman portföylerini çok daha aşağı çekmezler.

Yabancıların menkul

kıymet stoku (Milyon dolar)

	H.senedi	DİBS	Toplam
2005	33.387	20.139	53.526
2006	33.816	26.721	60.537
2007	63.886	32.035	95.921
2008	22.890	20.239	43.129
2009	47.080	21.086	68.166
2010	61.311	32.710	94.021
2011	39.055	37.533	76.588
2012	70.773	61.920	132.693
2013	49.298	52.689	101.987
2014	61.807	51.655	113.462
2015	40.210	31.794	72.004
2016	35.534	26.739	62.273
2017	51.984	30.942	82.925
2018	29.350	18.325	47.674
2019	32.422	15.448	47.870
2020 Ocak	33.377	15.481	48.858
Şubat	28.187	12.514	40.701
Mart	22.290	9.756	32.046
Nisan	22.154	8.395	30.548
Mayıs	22.738	7.564	30.302
Haziran	24.429	7.139	31.568
3 Temmuz	24.586	7.147	31.733

Portföy değişiminden giriş-çıkış hesaplanamaz

Sık düşülen bir yanlış var. Yabancı'nın örneğin 2019 sonundaki hisse senedi stokunu son verinin olduğu 3 Temmuz'la kıyaslayarak aradaki farktan yola çıkıp bu miktarda çıkış olduğu sonucuna varmak tümüyle yanlış bir yaklaşım.

Bu tarihler itibarıyla stok farkı 8.8 milyar dolar. Oysa bu dönemde yabancı'nın sattığı tutar 4.1 milyar dolar.

Stokun düzeyini hisse senedi fiyatı ve kur belirler. Oysa Merkez Bankası'nın açıkladığı net giriş-çıkış, fiyat ve kur hareketlerinden arındırılmış tutarı gösteriyor.

Daha önce de verdiğimiz bir örneği tekrarda yarar var:

Bir yabancı yatırımcı piyasa değeri 10 lira olan 100 hisse senedine sahipse portföyü 1.000 lira, dolar kuru da 5 liraysa bu portföyün döviz karşılığı 200 dolar.

Örneğin bir ay sonra... 100 hisse senedi sabit, fiyat yine 10 lira, ama kur 6 liraysa artık portföy 166 dolar.

Ya da tersi, 100 hisse senedi sabit, fiyat 15 lira, kur 7 lira, portföy artık 1.500 lira, döviz cinsinden ise 214 dolar.

Stok her seferinde değişiyor ama yabancı hala 100 hisse senedine sahip.

Dolayısıyla stok yalnızca yabancı'nın satabileceği senetlerin o tarihteki tutarını gösteren bir değerdir.

Talip AKTAŞ

10 Temmuz 2020

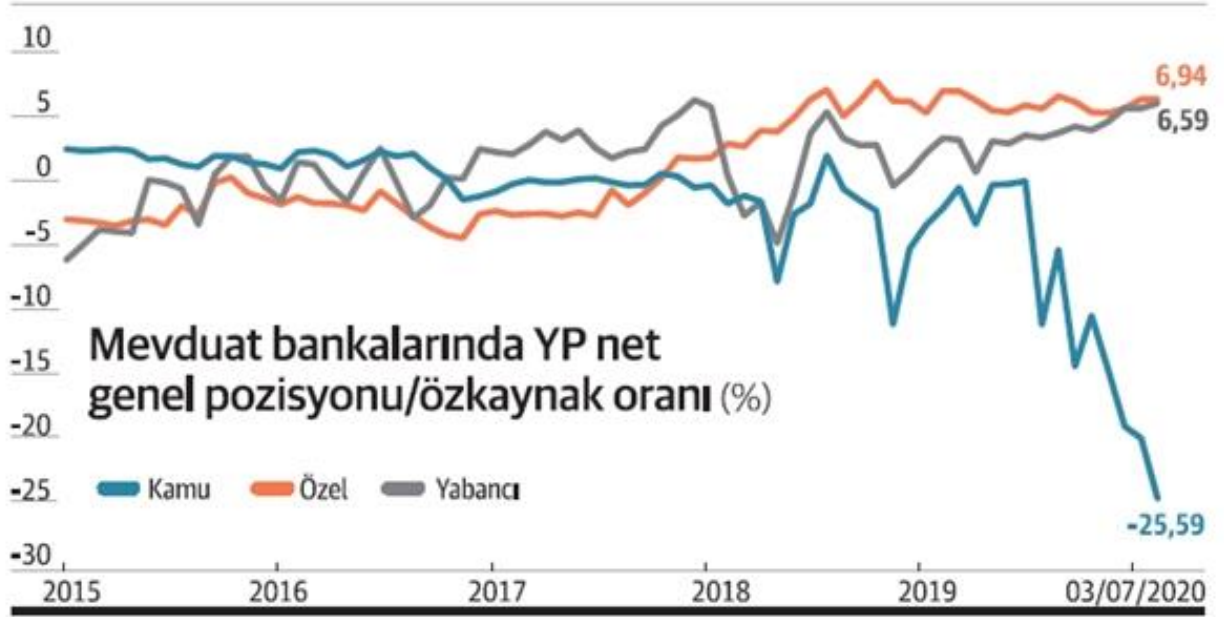
Kamu bankaları 1,5 milyar \$ dolar daha sattı, döviz açığında limiti 5 puan aştı

Kamu mevduat bankalarının yabancı para (döviz) net pozisyon açıklarının yasal özkaynaklarına oranı ilk kez haziran ayının son haftasında yüzde 20,7'ye yükselerek yasal limit olan 20'nin üzerine çıktı. Bu oran temmuzun ilk haftasında ise yüzde 25,6'ya yükseldi. 3 Temmuz itibarıyla kamu sermayeli mevduat bankalarının 818 milyar liralık yabancı para net varlıklarına karşılık 875 milyar liralık yükümlülüğü bulunuyor. Döviz pozisyonu açığı bir haftada 10 milyar lira (1,5 milyar dolar) artışla 57 milyar liraya ulaştı. Dolar cinsinden ifadesiyle ise 8,3 milyar... Kamunun aksine, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının ise döviz net döviz pozisyonu açıkları bulunmuyor; yani net döviz varlıkları, yükümlülüklerinin üzerinde. Oranlar, sırasıyla yüzde 6,9 ve 6,6... Ancak kamunun yüksek açığı, sektörün net pozisyonunu da negatife çekti. Döviz açığı 28,9 milyar liraya (4,2 milyar) ulaşırken açığın özkaynaklara oranı da yüzde 4,1'e yükseldi. Kamu mevduat bankalarının döviz pozisyonunun negatife dönmesinde, özellikle son dönemde kur artışını frenlemeye yönelik bu bankalardan yapılan döviz satışları etkili. Kamu bankalarının açıklarında bilanço içi rakamın büyüklüğü ise oldukça dikkat çekici. Bilanço içi döviz açığı, haziranın son haftasında 26 milyar dolara ulaşmış durumda. Bu da açığın özkaynaklara oranının yüzde 80'in üzerine çıkması anlamına geliyor. Kısmi iyileşmeyi ise ağırlığını TCMB ile swap işlemlerinin oluşturduğu bilanço dışı pozisyon sağlıyor.

17,6 milyar doları bulan bilanço dışı yabancı para pozisyonu fazlası, toplam net genel pozisyonu 8,3 milyar dolara çekiyor. Diğer yandan bankacılık sektörünün toplam bilanço dışı yabancı para varlığı da 50 milyar dolar seviyesinde. Bu rakamın 40 milyar doları aşkın bölümünü TCMB'den swap alacaklarının oluşturduğu tahmin ediliyor.

Döviz pozisyon açığının artması, kur kaynaklı olası risklerin de artması anlamına geliyor. 2001 krizi sonrasında bankacılık sektörünün risklerinin sınırlandırılmasına yönelik önlemler kapsamında, bankaların yabancı para pozisyon açıklarına limit

getirilmiş, açığın özkaynaklara oranı yüzde 20 ile sınırlandırılmıştı. Yabancı para net genel pozisyon/özkaynak standart oranının azami sınırının aşılması halinde, bankalar aşımın nedenlerini BDDK'ya bildirmekle yükümlü. Haftalık oranlarda oluşabilecek aşım tutarının, izleyen iki hafta içinde giderilmesi gerekiyor. Mevzuat uyarınca bankalar, bir takvim yılı içinde haftalık oranlarda, giderilen aşımalar dahil altı defadan fazla aşım gerçekleştiriyorlar.

Abdulkadir Selvi

aselvi@hurriyet.com.tr

Can Akın Çağlar'ın referansı Gül mü?

10 Temmuz 2020

AK Parti döneminin bürokratinin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde iki numaralı koltuğa oturtulması CHP'yi karıştırdı. Ancak tepkinin tek nedeni Can Akın Çağlar'ın AK Parti döneminin bürokrati olması değil. Ziraat Bankası Genel Müdürü olduğu dönemde CHP'li Aykut Erdoğan'ın kendisini yolsuzlukla suçlayıp, istifasını istemesi.

Aykut Erdoğan, 9 Ağustos 2012 tarihinde CHP İstanbul İl Başkanlığı'nda bir yanına il başkanı Oğuz Kaan Salıcı'yı, diğer tarafına ise Sezgin Tanrıkulu'nu alarak basın toplantısı düzenliyor. Konu, Bayrampaşa'daki ORA AVM'ye verilen batık krediyle ilgili. Aykut Erdoğan o sırada CHP'nin yolsuzluklarla mücadele biriminin başında bulunuyor. Erdoğan işin peşini bırakmıyor, Meclis'te KİT komisyonunda Ziraat Bankası'nın hesaplarının görüşülmesi sırasında batık kredi olayının üzerine gidiyor. 270 milyon Euro kredi verilen ORA AVM açıldıktan birkaç ay sonra batıyor. Kredi mahkemelik oluyor.

KILIÇDAROĞLU'NUN HABERİ VARMIŞ

Can Akın Çağlar, bu iddiaları gündeme getirdikten sonra Aykut Erdoğan ile bir araya gelip konuştuklarını söyledi. Ne konuştular bilmiyoruz. Aykut Erdoğan ise bir açıklama yapmıyor. Dün konu CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu'na soruldu. Kılıçdaroğlu, telaşlı bir şekilde, "Geçiniz o tartışmaları, geçiniz" diyerek geçiştirdi. Ama CHP'liler ikna olmuş değil. Parti bu konuyla çalkalanıyor. CHP kulislerinde, Kılıçdaroğlu'nun atamadan önceden haberi olduğu söyleniyor.

REFERANSI ABDULLAH GÜL MÜ?

Ama çok daha önemli bir kulis var. O da Can Akın Çağlar'ı CHP'ye öneren isimle ilgili. Can Akın Çağlar'ı eski Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün önerdiği söyleniyor. CHP'liler, Can Akın Çağlar'ın Ali Babacan'ın ekibinden bilindiğini ancak Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'ne de Abdullah Gül tarafından getirildiğini ifade ediyorlar. Can Akın Çağlar'ın Beşiktaş yönetimine girmesinde de Beşiktaşlı olan Abdullah Gül'ün referansının etkili olduğu söyleniyor.

GÜL İSTANBUL SEÇİMLERİNDE DE ETKİLİYDİ

Abdullah Gül, İstanbul seçimlerinde aktif olarak devredeydi. Kılıçdaroğlu'na sağdan da oy alabilecek bir aday çıkarması fikrini o telkin etmişti. Muhafazakâr bir üniversite rektörü düşünülüyordu ama tanınırlığı yoktu. Ondan vazgeçildi. O sıralarda Gül'ün, 2018 yılı Kasım-Aralık ayında 'Ekrem İmamoğlu aday olacak' dediği duyulmuştu. Abdullah Gül seçim sürecinde de aktif olarak devreye girmiş muhafazakâr Kürtlerin, HDP'lilerin, Saadet Partisi tabanının ve bugün DEVA ve Gelecek Partisi şemsiyesi altında toplanan kırgın AK Partililerin ikna edilmesinde etkili olmuştu.

2023 PAZARLIĞI MI?

Gül'ün, Can Akın Çağlar'ı İstanbul belediyesinin mali problemlerinin çözümü ve yurtdışından kredi temininde yararlı olacağı gerekçesiyle önerdiği söyleniyor. Eğer CHP kulislerinde konuşulanlar doğruysa bunun bir adım sonrasında da 2023 Cumhurbaşkanlığı hesapları yatıyor demektir. Cumhurbaşkanlığı seçiminin en güçlü adaylarından olan Ekrem İmamoğlu bir dönem daha bekler, bu arada Abdullah Gül, 2023'ün Cumhurbaşkanı adayı olur. Hem artık emrinde bir partisi de var.

AYASOFYA İÇİN TARİHİ BİR GÜN

İki tarih hatırlanacak.

Biri 24 Kasım 1934, diğeri 10 Temmuz 2020.

24 Kasım 1934'te Ayasofya cami olmaktan çıkarılıp müzeye dönüştürüldü. 10 Temmuz 2020'de ise Ayasofya aslına döndürülmüş olacak. Tarihi bir güne tanıklık edeceğiz.

Danıştay'ın Ayasofya'yla ilgili kararını bugün açıklaması bekleniyor. Gelen bilgiler Danıştay 10. Daire'nin Ayasofya'nın Fatih Sultan Mehmet'in vasiyeti doğrultusunda camiye dönüştürülmesi yönünde. Bu karar kadar, bu kararı verenler de tarihe mal olacaklar. İnsanların hayatında bu tür fırsatlar bir kez gelir. Tarihi bir yanlış düzeltecekleri için kararın altında imzası bulunan Danıştay 10. Dairesi'ndeki heyeti tebrik ediyorum.

Danıştay'ın Ayasofya kararıyla birlikte tarihi bir yanlış düzeltilirken, devlet-millet kaynaşması adına büyük bir adım atılmış olacak. Çünkü şimdiye kadar millet Ayasofya'nın açılmasını istiyordu ama devletin kararı bunun önündeki en büyük engeli oluşturuyordu. Böylece devlet ve millet aynı noktada buluşacak. Ayasofya'ya vurulan zincirler kırılacak.

Ayasofya cami olarak ibadete açıldığı takdirde, Batı dünyasının Türkiye'ye yaptırımlar uygulayacağı yönünde tarihi bir korkutmaca var. Bu konuda Lozan'da gizli bir madde olduğu dahi ileri sürülmüştü. Ayasofya kararı bunun da büyük bir yalandan ibaret olduğunu ortaya çıkaracak. Böylece korkularımızdan başka korkacak bir şeyimizin olmadığını göreceğiz. Ayrıca hep siyasi konjonktür hiç bu kadar müsait olmadı diye yazıyorum ya, aslında uluslararası konjonktür de hiç bu kadar müsait olmamıştı. Yunanlı Papaz ve darbeci FETÖ'nün hamisi olan Pompeo'dan başka ses çıkaran olmadı.

DARBE DESTEKÇİSİ, KADIN DÜŞMANI AHLAKSIZ

GÜN geçmiyor ki bir ahlaksız sosyal medyadan kadınlara yönelik bir saldırıda bulunmasın. İYİ Partili Levent Özeren isimli densiz, Binali Yıldırım'ın eşi Semiha Hanım'a yönelik çirkin bir tweet atmış. Semiha Hanım, binlerce çocuk yetiştirmiş bir Cumhuriyet öğretmenidir. Adına okul yaptırmış bir hayırseverdir. Eşinin Başbakanlığı ve Meclis Başkanlığı sırasında ülkemizi yurtdışında temsil etmiş bir hanımefendidir.

Levent Özeren isimli şahıs 15 Temmuz gecesi de oldukça aktifmiş, FETÖ darbesini destekleyen, Cumhurbaşkanı'na hakaret eden tweet'ler atmış. Polisin, askere karşı çıkmamasını istemiş, darbenin kansız olmasını temenni etmiş. Ama 15 Temmuz'dan sonra basit bir soruşturma ile kurtulmuş.

Levent Özeren'in yaptıkları insanlığa sığmadığı gibi İYİ Parti'ye de yakışmıyor. Çünkü bu işlerin en büyük mağdurlarından biri İYİ Parti Genel Başkanı Meral Akşener...

Halk siyasette deęişim istiyor

Esfender KORKMAZ

10 Temmuz 2020

Wikipedia, 25 Haziran 2023 veya daha erken tarihte düzenlenecek genel seçim anket sonuçlarını sistemli bir şekilde yayınlıyor.

En son aylarda, Haziranda 8 adet ve Temmuz'da da 1 adet olmak üzere 9 adet anket yapılmış. Bu anketlerin dördünde kararsız oylar dağıtılmış. Beşinde ise dağıtılmamış. Bu anketleri, kararsızlar dağıtılmış olarak ve dağıtılmamış olarak farklı değerlendirmek gerekir. Çünkü siyasetin yeniden şekillendiği bir konjonktürde, kararsız oyların kararlı oylar oranında dağıtılması yanıltıcı sonuçlar verebilir. Seçime yakın, oyların kemikleştii bir dönemde kararsızların dağıtılması daha uygun olabilir. Aşağıdaki tabloda kararsızlar diğer sütununda yer almaktadır. Ayrıca tabloda kusurat'lardan dolayı sonuçlar 100'den az farklı olabilir.

Anketler ne diyor?

AK Parti'nin 2018 genel seçimlere göre oylarında 5 puan üstünde bir düşme var. Bunun nedeni parti içinde anlaşmazlık sorunu ve en önemlisi de başkanlık sisteminde ortaya çıkan aksaklıklardır.

Sistem tercihi konusunda bu sene nisan ve Haziran aylarında iki yeni anket yapılmış. Bu iki anket ortalaması şöyledir;

- Başkanlık sistemini isteyenler : Yüzde 38,6
- **Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemi isteyenler: yüzde 55,4**

HAZİRAN / TEMMUZ ANKETLER ORTALAMASI			
	KARARSIZLAR DAĞITILMIŞ	KARARSIZLAR DAĞITILMAMIŞ	2018 GENEL SEÇİMLER
AK PARTİ	37,0	31,42	42,60
CHP	24,0	21,04	22,60
HDP	11,34	9,20	11,70
İYİ PARTİ	10,62	8,30	10,00
MHP	9,65	8,16	11,10
SP	1,20	1,07	1,30
DEVA	2,15	2,96	-
GP	1,80	1,90	-
DİĞER	1,42	15,38	0,70

Kaynak: Wikipedia'da yayınlanan anketlerden hesaplanmıştır.

CHP; CHP oylarını birkaç puan artırmış. CHP 'nin performansı Ankara ve İstanbul belediyeleri üstünden değerlendiriliyor. Bu konuda İstanbul ve Ankara ile Türkiye çapında yapılmış anketler var. Aynı şehirlinin kendi başkanını değerlendirmesi daha önemlidir. Bir anket sonuçlarına göre;

- **Ekrem İmamoğlu'nu** İstanbul halkının yüzde 54,7'si başarılı, yüzde 34,2'si başarısız buluyor.
- **Mansur Yavaş'**ı Ankara halkının yüzde 60,5'i başarılı yüzde 30.2'si başarısız buluyor.

CHP'yi şu sıralar İstanbul Büyükşehir Genel Sekreterliğine Can Akın Çağlar'ın atanması meşgul ediyor. Can Akın Çağlar iki dönem Dekanlığını yaptığı İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi lisans ve yüksek lisans mezunudur. AK Parti ilk yıllarda liyakata önem verdiği için kendisini Ziraat Bankası genel müdürü yaptı. Kendi alanında uzman ve liyakat sahibi olmasa, sonrasında yabancı bir sigorta şirketi genel müdür yapar mıydı? Şimdi hangi parti olursa olsun İstanbul için siyasi kamplaşma zamanı değil, hizmet zamanıdır.

İbrahim Kahveci

Ser'p'est piyasa!

Serbest piyasa bir denge kavramı üzerinde çalışır. Mesela bir ürün aynı yerde uzun süre farklı fiyatlardan işlem göremez.

Daha düşük fiyatla satılan yere talep artar veya oradaki fiyat yükselir; ya da yüksek fiyatlı yere talep azaldığı için oradaki fiyat düşer.

Uzun vadede bir denge söz konusudur.

Mesela faiz bir yerde yüzde 7,60 iken, diğer yerde yüzde 12,0'nin üzerine çıkmışsa orada bir dengesizlik vardır.

Ya da piyasada döviz kıtlığı varken döviz fiyatlarının değerinde bir artış beklenebilir.

Kısaca bir serbest piyasa vardır ve dengeleri gözetir.

Bu dengeyi de çıkarların maksimize edilmeye çalışılması sağlar.

Elbette bunlar serbest piyasa için söz konusudur.

Ama bir de ser'p'est piyasa vardır. Yani sertleşmiş -gerilmiş piyasa diyorum buna.

Mesela şu anda kısa vadeli tahvil faizi yüzde 9,96 ve uzun vadeli tahvil faizi ise yüzde 12,75. Ama aynı ülkemizde Merkez Bankası 08 Temmuz günü itibari ile bankaları yüzde 7,60 faizden 174 milyar 267 milyon lira fonlamış görülüyor.

Ülkemize yabancı para gelmediği gibi ilk 4 ayda 25 milyar doların üzerinde rezerv kaybı yaşadık. Diğer yandan ise vatandaşlar ve özel kurumlar hala döviz varlıklarını artırmaya çalışıyor. Çünkü özel sektörün dış borç ödemeleri için döviz lazım.

Ama döviz piyasası gayet dengede seyrediyor. Dolar/TL adeta 6,85 seviyelerine kilitlenmiş durumda. Dolar/TL'de yakalanan istikrar dolar/euro paritesinde yakalanamamış gözüküyor.

Tabii bunlar cuma namazı anında kısa bir dalgalanma haricinde oluyor. Geçen hafta Cuma namazı esnasında biz bu dengeyi kısa bir aralık kaybettik; o kadar yani.

PARA NASIL KAZANILIR?

Bir kişi ya da bir ülke nasıl para kazanabilir?

Çalışmadan, üretmeden para kazanabilir mi?

Aslında işin en basit yolu matbaa yolu ile para kazanmaktır. Matbaada parayı basarsınız ve Millete dağıtırsınız, olur biter.

Her taraf güllük gülistanlık olur. İnsanlar emek harcamadan bir refaha erişirler. Ülkede adeta bahar havası eser.

Mesela 2017 yılında Kredi Garanti Fonu aracılığı ile para basmak yerine parasal genişleme sağladık. Hatta yüzde 7,4 gibi bir GSYH büyümesi de elde ettik. Ne güzeldi ama...

Şimdi daha sert oynuyoruz. Hem kredi genişlemesi hem de fiziki para basıyoruz.

Borsa uçmaya başlamış. Bakan bey TL'nin değerini eskiden dolar ile kıyaslıyordu; şimdi borsa ile kıyaslıyor. TL'ye yatıran kazanmış...

Ama borsada.

Yakında TL'nin değerini hisse bazında da açıklamaya başlarsak hiç şaşmamak lazım.

Parasal genişlemenin, yani karşılıksız paranın ne ifade ettiğini iktisat bilimi açıklıyor elbette.

O nedenle kazanmadığımız paranın karşılığını elbette ödeyeceğiz. Ülke olarak ödeyeceğiz tabii ki; ya da bir başka ifade ile çok dolaylı vergi olarak ödeyeceğiz.

Nasıl ki, 2017 parasal genişlemenin faturasını ödedik, bunu da ödeyeceğiz.

Acaba bu sefer hangi dış güçler ya da iç güçler diye düşman ilan edeceğiz; seyredip bakalım.

DENGE Mİ DENGESİZLİK Mİ?

Bugün ülkemizde bir piyasa var elbette. Özellikle finansal piyasalar üzerinde ciddi bir kontrol veya otokontrol ağır basıyor.

Bankaların ne kadar serbest çalıştığı sorgulanıyor. Piyasa fiyatlarının ne kadar dengeli olduğu sorgulanıyor. Ama en önemlisi verilerin ne kadar güvenli olduğu da sorgulanıyor.

Bu ortamlar öyle hoş ortamlar değildir. Biz buna benzer 2000 yılında bir denge kurmaya çalışmıştık. Bugün adeta her yeri kontrol ederek bir başka denge kurmaya çalışıyoruz.

Ama unutmayalım ki, piyasalar suni dengelerle uzun süre yaşamazlar.

Unutmayalım ki, deniz nasıl verdiğini geri alırsa, piyasalar da kendi dengesini orta-uzun vadede alacaktır.

Siyasetin gücüne uzun süre boyun eğmiş bir serbest piyasa görülmemiştir. Ama ser'p'est piyasalarda zaten kriz de görülmemiştir.

TARGEV Başkanı Sami Doğan: Tarımda çok acil planlı döneme geçilmeli

Covid-19 sürecinde dünyada tarım ürünleri ve suyun stratejik ürünler olduğu gerçeğinin bir kez daha görüldüğüne dikkat çeken Sami Doğan, planlı tarım politikaları uygulandığı dönemde kendi kendine yeter durumda olan Türkiye'nin, Özal'la başlayan, üreticiyi terbiye eden ithalat serüveni nedeniyle dışa bağımlı hale geldiğini belirtti. TARGEV Başkanı Sami Doğan, AKP döneminde de tarım Kanunu'nda tarım desteklerinin GSMH'nin en az yüzde 1' i oranında olması hükmü bulunmasına rağmen 13 yıldır kanun hükmünün uygulanmadığını belirtti. Doğan, "İklim değişikliği senaryoları da göz önüne alınarak kısa, orta ve uzun dönemde tarımsal üretimi artırma yönünde planlama politikaları belirlenmeli" dedi.

10 Temmuz 2020 Cuma, 06:00

Temelleri Cumhuriyetin kuruluş yıllarında atılan "Milli Tarım Politikası"nın Özallı yıllardan başlayarak terk edilmesinin sonucu olarak dışa bağımlı hale gelen ve tarımda kendi kendine yeten ülke konumunu kaybeden Türkiye'nin tarım politikasının yeniden revize edilmesi son günlerin en çok tartışılan konularından biri.

Dünyayı sarsan pandemi sürecinde pek çok ülkenin tarım ürünleri ihracatını kısıtladığı ve tarımda üretimi artırıcı politikaları masaya yatırdığı bu dönemde liberal ekonomiye geçiyle birlikte dışa bağımlı hale gelen Türk tarımının sorunlarını ve yeniden kendi kendine yeter duruma gelmesi konusunda atılması gereken adımları eski Ziraat Odası başkanlarından ve halen Tarımsal Gelişme Eğitim ve Sosyal Dayanışma Vakfı (TARGEV) Başkanı Sami Doğan'la konuştuk.

- Pandemi sonrasında tüm dünyada stratejik önemi haiz olduğu ortak kabul gören tarım bizde de tartışılıyor. Türkiye bir zamanlar kendi kendine yeten birkaç ülkeden biriydi. Hangi yanlış politikalar bizi bu hale getirdi?

Tarım, 83 milyon insanın beslenme gereksinmesini sağlaması, giderek payı azalmasına rağmen milli gelire, istihdama ve ihracata dolaylı ya da doğrudan katkı sağlaması ve sanayinin hammadde ihtiyacını karşılaması gibi rolleri dikkate alındığında ülkemiz için çok önemli bir sektördür. Tahıl, tütün, pamuk ambarı olan Anadolu ne yazık ki artık bu ürünleri ithal eder hale gelmiştir.

Üretimin planlanması, yüksek girdi maliyetleri nedeniyle üretim yapmakta zorlanan çiftçinin tarımsal ürünleri üreticilerden satın alıp bir ölçüde pazar garantisi sağlayan kurum ve kuruluşlar Özal hükümetleri döneminde bilinçli olarak zarar ettirilerek, yok pahasına satılmıştır. Bu dönemde TSEK, YEM SANAYİ, EBK, plansız bir şekilde özelleştirilmiş, bunlara AKP hükümetleri döneminde de TZDK, Şeker Fabrikaları ve TEKEL eklenmiştir.

Diğer taraftan 5 Nisan 1994 Ekonomik tedbirleriyle, özellikle 90'ların ikinci yarısından sonra ürün alımlarında görevli Tarış, Antbirlik, Çukobirlik, Trakyabirlik, Fiskobirlik ve Taskobirlik gibi Tarım satış kooperatifleri birliklerine destekleme alım görevleri verilmediğinden devlet desteğinden yoksun kalmış ve piyasaları düzenleme görevlerini yapma olanakları ortadan kalkmıştır. Öte yandan kısmi özerkleşmeye karşın günümüzde olduğu gibi hükümetlerin yıllardır bu kooperatiflerin yönetimlerine müdahalesi sürmektedir.

TMO ve ÇAYKUR gibi kuruluşlar da özerk olmadıklarından popülist politikalardan ötürü verimli çalıştırılmamış ve tarımsal desteklemede günümüzde görevini yapamaz duruma getirilmişlerdir. Dolayısıyla ülkemizde ihmal edilen ve tutarlı tarım politikalarıyla desteklenmeyen tarım, en kötü durumda olan sektör haline gelmiştir. AKP döneminde de tarım kanununda tarım desteklerinin GSMH'nin en az yüzde 1'i oranında olması hükmü bulunmasına rağmen 13 yıldır kanun hükmü uygulanmıyor.

- Pandemi sonrasında bütün ülkeler gibi Türkiye de sanırım dersini aldı ve ithalatçı politikalara son verdi gibi. Bundan sonra ne yapmalı. Özellikle meyve sebze ve hububat üretiminde.

Risk ve belirsizliklere karşı üreticileri koruyacak daha rasyonel model olan Gelir Garanti Sistemi uygulamaya konmalı. Gıda arzının güvencesi için zorunlu buğday, bitkisel yağ, şekerpancarı et ve süt gibi ürünlerin üretimi artırılarak iç talep, yerli üretimle karşılanmalı ve zorunlu olmadıkça ithal edilmemeli. Dış piyasalarda rekabet üstünlüğümüz olan meyve, sebze ve kesme çiçek ile istihdama katkıda bulunacak katma değeri yüksek ürünlerin üretimi teşvik edilmeli. Sıfır faizli kredi desteği genişletilerek devam etmeli, sıfır kredi sağlayan Ziraat Bankası yanında Türkiye genelinde diğer ticari bankaların da sistem içersine girmesi sağlanmalı.

Tarım sektörüne verilecek destek ve teşvikler 5 yıllık dönemleri kapsamalı, destek ve teşvik miktarları üreticinin planlama yapabilmesi için önceden açıklanmalı.

Tarım işletmelerinin büyük bir kısmı rasyonel üretim faaliyetlerine imkân tanımayacak şekilde küçük ve çok parçalı. İşletme ölçeklerinin geliştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması gerekiyor. Arazi pazarı geliştirilerek Arazi Ofisi Birimi kurulmalı.

EŞGÜDÜM ŞART

Agroekolojik bölgelere bağlı ürün desenlerinin belirlenmesi. Demokratik üretici örgütlenmesi desteklenmelidir. Tarımsal sanayilerin gelişmesi için uygun hammadde ve finansman imkânları sağlanmalı.

- Tarım sektöründe uzun vadeli politika ve stratejilerin belirlenerek sürdürülebilir üretimin yapılabilmesi için başta parsel tanıtım bilgileri olmak üzere, toprakların verim kabiliyetlerini, hangi ürünlerin ekildiğini, kullanılan girdileri ve diğer bilgilerin bulunduğu ve kayıt altına alındığı Tarım Bilgi Sistemi oluşturulmalı.
- Tarım ve Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ziraat Mühendisleri Odası, STK lar ve belediyeler eşgüdüm içinde çalışarak Arazi Kullanım Planları hazırlamalı. Şehir ve çevre planları, Arazi kullanım Planlarına göre yapılmalı.

ETİ HER KESİMİN SOFRASINA GETİRMEK MÜMKÜN

- Meralar azaldı ve bir de üstüne vergi geldi. Ucuz ete ulaşmak artık imkânsız mı ?

- Hayvancılığın geliştirilmesinde engel teşkil eden ve meraların yok olmasına neden olacak Büyükşehir Belediye Kanunu mutlaka yeniden düzenlenmeli.
- Hayvancılık işletmelerinin geçimlik düzeyden kurtarılarak, ekonomik işletmeler haline getirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda işletmelerin damızlık üretim yapmaları desteklenmeli. 4 Sığır popülasyonundaki kültür ve melez hayvan oranlarının en az yüzde 90 düzeyine getirilmesi gerekmektedir.
- Çiftçi ve yetiştiricilerin ihtiyaç duydukları krediyi yeterli miktarda ve istediği zamanda alabilmesini sağlayacak çiftçi bankası veya tarım bankası kurulmalı.
- Bitkisel ve hayvansal ürünlerde fiyatların etkileyen en önemli kalem üretim girdileridir. Özellikle kimyevi gübre ve karma yemde tedarik ve fiyatlandırılmasında devlet müdahalesinin gerekli olduğu anlaşıyor.
- Aile çiftçiliği özendirilerek, ailelerin üretime katılması sağlanmalı. Otuz beş yaş altı insanların tarımsal üretime katılması için gereklidir. Ayrıca 35 yaş altında olup tarım sektöründe çalışan kadın ve erkeklerin sosyal güvenlik - sağlık ve emeklilik- primleri devlet tarafından ödenmeli.

- Bunlar uzun dönem için yapılması gerekenler. Acil eylem planı olarak yapılması gerekenler neler?

- Covid -19 salgınının dolar kurunu yükseltmesi nedeniyle, üretim açığı olan ürünlerin, sanayi yemi girdileri ve gübre başta olmak üzere ithalata bağımlı girdilerin teminini sağlamak için, bu ürünlerde maliyet düşürücü etkin ticaret politikalarının uygulanması.

- 2020 yılı mart ayı başından itibaren hızla artan döviz fiyatları dikkate alınarak, tarımsal girdi fiyatlarındaki KDV'nin yüzde 1'e düşürülerek girdi fiyatlarının sabit tutulmasına özen gösterip ürün maliyetlerinin makul bir seviyede tutulmasının sağlanması şart.

- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı kanununda da gerekli değişiklikleri yapılarak amacı ne olursa olsun kesinlikle Mutlak Tarım Arazilerinin amaç dışı kullanımına izin verilmeyerek tarım arazilerinin korunması ve Covid -19 salgınına fırsat bilerek, Türkiye genelinde arazi kullanım planlaması yapılarak, ürün çeşitliliği ve üretimin sürekliliğini sağlayan tarımsal üretim planlamasına geçişi sağlayacak Tarım Parselleri oluşturacak toplulaştırma çalışmalarına ivedilikle geçilmesi gerekiyor.

- Mevcut tarım alanlarında kuraklığa dayanıklı bitki tür ve çeşitlerinin geliştirilmesi, ekim teknikleri ve toprak kullanım yönetimine yönelik araştırma çalışmalarına hemen başlanılmalı ve üniversite ve Tarım Bakanlığı'nda iklim değişikliği ile ilgili bağımsız birim oluşturulmalı.

- Bitki su tüketim ilişkileri dikkate alınarak sulamanın yapılması ve bilinçsiz su tüketiminin önüne geçilmesi gerekmektedir. Su havzaları ve su kaynakları korunarak, doğal yaşamı tehdit eden HES'ler durdurulmalı ve suyun ticarileştirilmesi engellenmeli.

TARIM, 35 YAŞ ALTI İÇİN CAZİP HALE GETİRİLMELİ

Tarımsal pazarlama ve piyasa mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda yasa çıkmasına rağmen bugüne kadar hiçbir faaliyeti olmayan vadeli işlemler piyasasının yani lisanslı depoculuğun mutlaka yaşama geçirilmesi gerekiyor.

AB ve DTÖ politika ve kriterleri dikkate alınarak destekleme araçlarının yeniden belirlenmesi ve müdahale ve destekleme işlevlerini yapabilecek şekilde Tarımsal Destekleme Kurumunun oluşturulması. Tarım satış kooperatif birliklerine geçmişte olduğu gibi yeniden destekleme alım görevleri verilmelidir, TMO, ET ve SÜT Kurumu bu amaca uygun olarak geliştirilmeli.

Özellikle 2002 yılından sonra uygulanan destekleme politikalarında düzensizlik ve politikasızlık hâkim olduğu için üretici geleceğe yönelik plan yapamıyor. Sürekli değişiklikler üreticiyi üretimden koparıyor ve yapılan ödemelerde hem miktar az hem de zamansız. Bu nedenle tarımsal üretimi teşvik ve yönlendirici olamıyor. Aile çiftçiliği özendirilerek, ailelerin üretime katılması sağlanmalı. Bu özellikle 35 yaş altı insanların tarımsal üretime katılması için gerekli. Ayrıca 35 yaş altında olup tarım sektöründe çalışan kadın ve erkeklerin sosyal güvenlik primleri devlet tarafından ödenmeli.